1893 - 1963
70-ліття видання і служби своєму народові та правді

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
"SVOBODA", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HENDERSON 4-0237
HENDERSON 4-0807
УНСоюз: HENDERSON 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BARCLY 7-4125
УНСоюз: BARCLY 7-5337

РІК LXX. Ч. 117. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 21-го ЧЕРВНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JUNE 21, 1963 No. 117. VOL. LXX.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОПОНУЄ ШИРОКЕ ЗАКОНОДАВСТВО ДЛЯ ВІДВЕРНЕННЯ РАСОВОЇ КРИЗИ

Вашингтон. — Президент Кеннеді 19-го червня звернувся до Конгресу з окремем посланням, в якому просить приняти ряд законопроєктів, які одночасно предложено обидвом Палатам. Ці запроєкти мають допомогти розв'язати ту національну кризу, яка заіснувала в країні у зв'язку з расовим положенням, що відчувається головно у південних стейтах, а також в цілій країні. Широка законодавча урядова програма обіймає такі головні пункти: 1) Закон має заґарантувати всім громадянам свобідно користуватися готелями, мотелями, ресторанами, місцями розваги, газоліновими стаціями, крамницями і т. п.. 2) Федеральний уряд має мати змогу через головного прокуратора вносити скарги в справі десеґреґації шкіл, коли хтось в цій справі звернеться до нього з відповідною просьбою. 3) Федеральний уряд матиме право вимагати, щоб ті всі бизнеси, які користають в цілості, або частинно з федеральних фондів, не вели дискримінаційної політики при приниманні на працю робітників. 4) У громадах мають діяти окремі уряди громадських взаємин, які мали б бути посередниками при вирішуванні різних расових напружень. 5) Конґрес мав би ухвалити закон, згідно з яким федеральний уряд не був би зобов'язаний жадним законом давати фінансову допомогу на жадні програми і жадні дії, в яких є расова дискримінація. Президент заявив в своєму зверненне, що Конґрес повинен так довго працювати, доки не ухвалить усіх тих проєктів, що мають на цілі не допустити до поглиблення тієї кризи, яка починає виникати на тлі расових непорозумінь. Одночасно Президент просить обидві сторони, а в першу чергу представників негритянського населення, щоб припинили демонстрації під час того, як Конґрес радитиме над ухвалюванням протирасових законопроєктів. Як буде в цій справі поводитися негритянське населення, не є відомо, але перші заяви не є оптимістичні. Президент Кеннеді пропонує також і засоби на те, щоб негритянське населення могло дістати працю, коли закони скасують фактичну расову дискримінацію, яка декуди існує навіть поза південними стейтами. Федеральний уряд пропонує окремі фонди на те, щоб невишколені негритянські робітники могли стати фаховими працівниками та діставати добре оплачувану працю. Президент остерігає і білих і негрів, що треба опановувати ситуацію, щоб провід не перейшов до рук скрайніх елементів, які спричинили б те, що сповільнився б розвиток економіки і загрожена була б безпека американських громадян. Президент знає, що ухвалення запропонованих законів може потривати довший час, головно в Сенаті, де можлива є обструкція південних сенаторів. Але Конґрес повинен ухвалити ту всю широку програму, бо тільки цим способом можна заспокоїти ті расові пристрасті і ненависть, які готові виявитися, коли теперішній стан потривав би довший час. Кеннеді запросив до Білого Дому на суботу 22-го червня групу 30 громадських провідників, між якими буде і о. д-р Мартин Лютер Кінґ. В суботу ввечері Президент виїжджає в подорож до Европи, що триватиме 10 днів. Конґрес загально прихильно поставився до Президентової програми. Очевидно, що південні члени Конґресу заявили, що вони всіми можливими засобами поборюватимуть урядові законопроєкти. Представники обидвох партій заявили, що немає виглядів на те, щоб Конґрес в цілому прийняв урядову програму. На думку провідних членів Конґресу не вдасться ухвалити тих частин урядової програми, де плянується десеґреґувати ті приміщення, що є в приватних руках. Гадають, що Конґрес погодиться на скасування сеґреґації у великих крамницях, які торгують річно по $150 000 і більше, і у великих готелях, але малі крамниці і готелі з кількома кімнатами не будуть десеґреґовані. Сенатор демократ із Південної Каролайни Стром Тирмонд назвав проєкт Президента „неконституційним, непотрібним, нерозумним і поза сферою розуму". Сенатор-демократ із Міссіссіпі Джеймс О. Істленд назвав цю програму такою, що наслідує „тоталітарну країну", бо уряд хоче контролювати все, — „від стенду з гамбурґерами до робітні фризієра". Також і інші південні демократи є проти урядового проєкту, а між ними є голови комісій, які вирішуватимуть долю законопроєктів про скасування расових обмежень.

Зібрання і наради, на які звернені очі світу

В середу 19-го червня в Ватикані почався конкляв кардиналів — князів Католицької Церкви для вибору нового Папи, наслідника померлого Папи Івана XXIII. К конкляві, що відбувається в цілковитій ізоляції від зовнішнього світу, беруть участь 80 кардиналів із 29 країн світу. Неприявні тільки два кардинали: кардинал Карльос Марія де ля Торре з Еквадору, що хворий, та кардинал Йосиф Міндсенті з Мадярщини, що схоронився перед новим комуністичним арештом і перебуває в американській амбасаді в Будапешті. Безпосередньо перед конклявом, усі кардинали відбули зустріч і конференцію в Консисторіяльній залі в Ватикані, що й видно на фотознімці.

Пропонують мовчазну молитву в публічних школах після рішення Найвищого Суду

Ню Йорк. — Школи в стейті Ню Йорк і в Пенсилвенії приготовляються до того, щоб в найближчому шкільному році починати шкільне навчання в публічних школах мовчазною молитвою. Найвищий Суд ЗДА вирішив, що відчитування уривків з Біблії або відмовляти молитву Отче Наш на початку навчання не є згідне з конституцією, яка відділяє релігію від держави. Комісар виховання в нюйоркському стейті д-р Джеймс Аллен заявив, що ще немає подрібних інструкцій про те, як мають школи достосуватися до рішення Найвищого Суду в справі молитви в школі. Численні школи в стейті вже закінчили навчання, а решта шкіл кінчає навчання в найближчих днях. Нові зарядження школи дістануть на початку нового шкільного року 1963—1964. Подібні пляни про мовчазні молитви приготовляються і в стейті Пенсилвенія. На думку комісаря виховання д-ра Аллена „мовчазна молитва" не буде порушенням рішення Найвищого Суду. В місті Ню Йорку тепер починають працю в публічних школах співом четвертої строфи національного гимну. Комісар Аллен гадає що відспівання патріотичної пісні з релігійним змістом, також не порушує рішення Суду.

Ню Йорк приготовляється до відзначення „Тижня Поневолених Націй"

Ню Йорк. — У вівторок, 18-го червня ц.р., тут відбулися наради репрезентантів ряду центральних організацій, зацікавлених зокрема допомогою визвольним змаганням поодиноких поневолених червоною Москвою націй, з метою відповідного відзначення передбаченого законом „Тижня Поневолених Націй", що почнеться 14-го липня. В нарадах, якими проводив голова Американських Приятелів Поневолених Націй п. Кристофер Еммет, взяли участь представники Конференції Американців Центрального і Східнього Европейського Походження (КАСІД), Крайового Комітету Поневолених Націй та Американських Приятелів Поневолених Націй і Асамблеї Поневолених Европейських Націй. Для відзначення Тижня Поневолених Націй заплянований на цих нарадах цілий ряд імпрез, між ними: Врочисті Богослуження в катедрі св. Патрика в неділю 14-го липня о 10-ій год. рано та в катедрі св. Івана о год. 11-ій рано. Передбачається, що в тому дні відбудуться подібні Богослуження на інтенцію поневолених націй також в багатьох інших церквах і святинях Ню Йорку і всієї країни. Того ж дня, в неділю 14-го липня о од. 2:30 пополудні відбудеться на Площі Об'єднаних Націй врочисте піднесення прапорів. Відповідна церемонія в Ситі Гол та в приявності мейора Вагнера відбудеться в понеділок, 15-го липня вполудне. В усіх церемоніях візьмуть участь поодинокі етнічні групи, включно з українською, в національних костюмах та зі своїми національними прапорами. Українську групу на цих нарадах репрезентували члени УККА і КАСІД, п. Йосип Лисоґір, ред. Вол. Душник і адв. Степан Ярема

УКРАЇНСЬКЕ ЛІКАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО РАДИТИМЕ НА СОЮЗІВЦІ З КІНЦЕМ ЦЬОГО ТИЖНЯ

Союзівка, Кергонксон. — З кінцем цього тижня, в суботу і неділю 22 і 23-го червня, на цій оселі УНСоюзу в Кетскильських горах відбудеться з'їзд і наради чи не найбільшої і найбільш впливової української станової організації — Українського Лікарського Товариства Північної Америки. Господарем з'їзду буде Метрополітальний Відділ УЛТ з Ню Йорку, який також влаштовує з цієї нагоди на цій же оселі бенкет і равт, а після бенкету вечір пісні і розваги. На закінчення з'їзду відбудеться відкриття виставки мистецьких праць членів Об'єднання Українських Мистців Америки. Реєстрація учасників з'їзду та гостей почнеться вже у вечірніх годинах в п'ятницю, 21-го червня та продовжуватиметься в суботу, 22-го червня рано. Того ж дня о год. 8-ій рано передбачене вже відкриття з'їзду, який — крім формальностей — має в своїй програмі затвердження новоприйнятих членів Т-ва, вибір комісій, звітування керівних органів і контрольної комісії, абсолюторія дотеперішнім керівним органам та вибір нових, плян праці, ділову конференцію та, вкінці, схвалення резолюцій і закриття з'їзду. Перебіг та вислід цього з'їзду наших лікарів буде без сумніву предметом великої уваги всіх українців, як на американському, так і на інших континентах.

ВІДЕНСЬКІ „СІЧОВИКИ" ВІДБУДУТЬ СВІЙ З'ЇЗД НА „ВЕРХОВИНІ"

В тому самому часі, як на „Союзівці", оселі УНСоюзу, відбуватиметься з'їзд Українського Лікарського Товариства Північної Америки, на сусідній „Верховині", оселі У. Р. Союзу в Глен Спей, відбуватимуть свій з'їзд - зустріч колишні студенти високих шкіл у Відні, члени Українського Студентського Т-ва „Січ". Метою цієї зустрічі, крім відновлення давніх та нав'язання нових знайомств і пригадки „старих, добрих часів", є зокрема плянування 100-літнього ювілею віденської „Січі". Почесним промовцем на з'їзді буде голова віденської „Січі" в 1905-му році і теперішній Президент Української Народної Республіки в екзилі, д-р Степан Витвицький. В програмі з'їзду, крім ділових нарад, запляноване ряд товариських і розвагових імпрез.

У СИКСТИНСЬКІЙ КАПЛИЦІ, ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ВІД СВІТУ, НАРАДЖУЄТЬСЯ „КОНКЛАВ"

Рим. — Від середи 19 червня ц. р. почався „конклав" — збір 80-ох кардиналів задля вибору нового Папи. На четвер 20 ц. м. заповіджено перші два голосування вранці і два голосування пополудні. Для осягнення більшости потрібно 54-ох голосів. Вони оберуть 262го з черги римського Папу, голову Католицької Церкви. Перед тим, як кардинали переступили межу „відокремленого обширу", монсіньйоре Амлето Тондіні, який має уряд офіційного „секретаря доручень" від Ватикану, виголосив до кардиналів коротку промову, в якій звернув увагу, що обов'язок кардиналів є обрати такого Намісника Христового, який був би здатний скерувати світ назад на шлях вірности тим релігійним принципам, які одиноко всилі запевнити лад у нинішньому цивілізованому світі. Римські газети пригадують кілька „законів", освячених традицією, які обов'язують при виборі Папи: щоб він не був молодший, як 60 років і не старший як 70 років, — що Папою має стати один із кардиналів, згідно з традицією від 14 ст., і має бути ним італієць, згідно з традицією від 1522 року. Конклав розпочався з моментом, як тричі вдарив великий дзвін у Ватикані. Майстри церемонії обходили ввесь обшир, що його займає конклав, з окликами „екстра омнес" (щоб усі вийшли). Після того, як усі кардинали і коло 200 „конклавістів" ввійшли в отой відокремлений обшир, то подвійні двері, які ведуть від т. зв. двору св. Дамаска до „Сходів Пія IX" замкнено подвійними ключами — ззовні і з-середини. Ключами з-середини відає кардинал - шамбелян Альойз Маселла, а ключами з-зовні — „маршал Римської Церкви", що є наче опікуном конклаву, відповідальним за всі технічні подробиці, князь Зіґізмондо Чіґі Альбані делля Ровере. Площа св. Петра залита морем народу, який очікує диму з комина, проведеного до Сикстинської каплиці: чи він буде чорний, що сповіщатиме невдачний вислід голосування, чи білий, який сповістить, що Католицька Церква має нового Папу — „габемус Папам".

Компартія в СССР „індоктринує" письменників і мистців

Москва — На першому засіданні ЦК компартії СССР в минулий вівторок 18 ц. м. головну тригодинну доповідь виголосив теперішній ідеологічний спец в партійному секретаріяті, Леонід Ільїчев, при чому головною тезою його промови було те, що між комунізмом і західньою демократією не може бути ніякого ідеологічного співіснування. Ільїчев твердив, що західні „імперіялісти" стараються розкласти ідеологічно комуністичних творців, але це ніби їм не вдалося, дармащо „деякі комуністичні творці підпали під вплив чужих ідей". Ільїчев закликав до вимазання моральних принципів буржуазного світу". Вся його промова була говорена на адресу підсовєтських письменників і мистців, педагогів і журналістів, що їх масово зігнано на те засідання Центрального Комітету. Хрущов тільки відкрив те засідання і далі прислухувався промові Ільїчева. Яке велике значення Москва приписує акції „індоктринування" своїх письменників, науковців, мистців і інших інтелектуальних творців, видно по тому, що промову Ільїчева в цілості передано через радіо та надруковано в надзвичайних додатках московських газет.

● Полковник Аллісон Інд видав книжку під заголовком: „Коротка історія шпигунства", в якій згадує про важливіші шпигунські випадки під час і після другої світової війни. Він пише про катастрофу в Перл Гарборі на Гаваях, про те, як совєтські шпигуни викрали в ЗДА тайну атомової бомби, і яка зла була американська розвідка під час інвазії на Кубу в квітні 1961-го року. Японці докладно знали, де були американські кораблі в Перл Гарборі 7-го грудня 1941-го року, і тому така велика була американська катастрофа тоді.

Громада в Ню Йорку плянує відзначити 70-річчя „Свободи"

Ню Йорк. Місцева Українська Громада плянує відзначити 70-річчя „Свободи" бенкетом і концертом в суботу, 7-го грудня ц. р. Ініціятиву в цій справі виявив місцевий Окружний Комітет Відділів Українського Народного Союзу, відбувши окрему нараду минулого вівтірка, 18-го червня. До участи і співучасти в імпрезі будуть запрошені всі місцеві організації. Обрано окремі комісії: програмову, (Волод. Клавзник, пані Христина Навроцька,), публікаційну (гол. радна пані Марія Демидчук, д-р Р. Голіят, д-р Ол. Соколишин) та інші. В програмі бенкету передбачається окремо відповідне пошанування колишніх редакторів „Свободи". Подробиці програми будуть своєчасно проголошені.

ЩЕ ПРО З'ЇЗД УКРАЇНСЬКИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ

У доповненні до звідомлення про з'їзд Українських Американських Ветеранів, який відбувся на „Союзівці" з кінцем минулого тижня та про який була вістка в „Свободі" з 18-го червня ц. р., додатково інформують, що в склад новообраної команди увійшов ще Євген Саґаш, голова станиці УАВ ч. 17 в Пасейку, Н. Дж. Він був обраний на крайового квартирмайстра.

В БРИТАНІЇ ОЧІКУЮТЬ ДИМІСІЇ УРЯДУ ПРЕМ'ЄРА МЕКМІЛЛЕНА

Лондон. — Англійська преса не залишає ніякого сумніву, що уряд Гаролда Мекміллена доживає свого віку. В рядах Консервативної партії єдина розбіжність думок існує тільки щодо часу, коли прем'єр Гаролд Мекміллен має зголосити свою димісію. Одні настоюють, щоб він зробив це якнайшвидше, вважаючи, що такий жест прихилить Консервативній партії симпатії громадянства, інші вважають, що треба зробити це літом цього року, під час парляментарних ферій, після від'їзду з Британії президента Кеннеді, який буде 29 і 30 червня ц. р. Сам Мекміллен не подав ніякого знаку про свої заміри. Він конферував в минулу середу з гуртом керівних консервативних парляментаристів, а між ними також з такими двома консерватистами, які стримались були при голосуванні над вотумом довір'я Мекмілленові в понеділок 27 ц. м. Факт, що знайшлось аж 27 однопартійців Мекміллена, які відмовились голосувати в його користь, вирішно вплинув на загальну опінію, що Мекміллен мусить податись до димісії. Його законний термін урядування кінчається в жовтні 1964 року. Тим часом жалюгідна „афера Профумо", яка спричинила теперішню важку кризу в Британії, ще не закінчилась. Мекміллен переговорює з опозиційною Партією Праці щодо складу спеціяльної Комісії, яка має — у зв'язку з тією аферою — простежити всі подробиці, зв'язані з загрозою для безпеки Британії. Відомо, що 21-річна Кристина Кілер, з якою військовий міністер Джон Профумо втримував близьке знайомство, водночас мала за „приятеля" совєтського морського атташе капт. Євґенія Іванова, щодо якого загально вважають, що він був шпигуном, хоч Москва „з обуренням" заперечувала цьому. Водночас інший „опікун" Кристини Кілер, лікар д-р Стефен Вард, який познайомив Кристину Кілер з обома названими мужчинами, суґерував їй — добути від Профумо тайну, коли західні альянти доставлять Західній Німеччині атомову зброю. Вард перебуває у в'язниці. У зв'язку з цими справами представники Скотленд Ярду переслухували впродовж 3-х годин самого Джона Профумо, який саме тепер вернувся до Лондону з провінції, де він скривався від часу своєї димісії, як також переслухували лорда Астора, в літній посілості якого познайомились Профумо з Кристиною Кілер та який гостював у себе також названого совєтського „дипломата" — шпигуна. Таким чином ця тема не сходить із сторінок всіх англійських газет. Поважні кола британського громадянства цікавляться тепер вже не подробицями того скандалу, а проблемами, як піднести мораль англійського народу та хто буде наступником Гаролда Мекміллена на становищі прем'єра Британії. Соціялісти переконані, що вони здобудуть в найближчих виборах блискучу перемогу, але консерватисти думають, що новий енергійний лідер зможе привернути їх партії повагу і довір'я.

Двоє совєтських астронавтів вернулись цілo на Землю

Москва. — За офіційним совєтським повідомленням, 28 річний совєтський підполк. Валерій Биковський і 26-річна поручник Валентина Терешкова вернулись в минулу середу 19 червня ц. р. щасливо на Землю. Обоє користувались парашутами, але з газетних повідомлень не можна напевне знати, чи вони врятувалися тільки самі, чи разом з їхніми кабінами. В. Биковський перебував у космосі 5 днів без 54 хвилин та окружив Землю 81 раз, переборовши кругло 2 мільйони миль. В. Терешкова окружила Землю 48 разів у 70 годинах і 50 хвилинах. Биковський, який відлетів в минулу п'ятницю о год. 3 попол. московського часу, приземлився о год. 2.06 попол. московського часу за 330 миль на північний захід від Караґанди в Казахстані. Терешкова, яка вистартувала в мин. неділю о 12,30 попол. московського часу, приземлилась о 11.20 перед пол. за 380 миль на північний схід від Караґанди. Караґанда — це промислово-вугільний центр з 350.000 мешканців; те місто зискало свою похмуру неславу, бо біля нього був (не відомо, чи й тепер не існує) один з найбільших в СССР таборів в'язнів, засланих туди для невільничої праці. Биковський приземлився на полі біля якогось села і два селяни помогли йому добутись з його астронавтської уніформи. Швидко потім запримітив його гелікоптер, що шукав за ним, і зараз після того надіхали авта з лікарями, журналістами і представниками властей. Биковський буцім-то не зазнав ніякої шкоди при приземлюванні, а Терешкова поранила собі ніс. Совєтські власті прославляють той лет, як „велетенський технічний успіх". У комунікаті ТАСС-а кажеться, що „історія шостирічних космічних дослідів доказує, що нема підстави твердити, наче б звузилася існуюча в цій ділянці прогалина між СССР і ЗДА". На суботу цього тижня заповіджено велику параду для обоїх астронавтів на Червоній площі у Москві.

Цього року сподіваються випродукувати 7 мільйонів авт

Дітройт. — 18-го червня в автомобільній промисловості стверджували, що продукція авт свідчить про те, що в цьому 1963-му році вдасться випродукувати 7 мільйонів авт, найбільше число після рекордового 1955-го року, коли випродукували були в цій країні 7.3 мільйона возів. В цьому тижні число випродукованих авт виносило 171,-506 і було найбільшим в цьому році. В попередньому тижні число випродукованих авт було 170,620 пасажирських возів. Треба знати, що велика продукція авт і великий продаж нових возів свідчить про те, що вся економіка добре розвивається, бо під час економічної знижки люди не купують авт. Від 1-го до 10-го червня продано 171,039 нових возів. Це значить, що денно продавали пересічно по 21,-380 возів, і це є найбільшим числом від червня 1955-го року, коли в часі від 1-10 червня денно продавали по 24,-00€ особових авт.

В АМЕРИЦІ

● Бюлетень чотирьох лікарів стверджує, що колишній президент Герберт Гувер і надалі поважно хворий, хоч стан його здоров'я „трошки поліпшився". 18-го травня недужого батька відвідали його два сини Герберт молодший і Аллен, які єдині можуть відвідувати, за дозволом лікарів, цього пацієнта, що незабаром має закінчити 89-ий рік життя.

● Сенатор Беррі Голдвотер, який починає вже діяти як майбутній республіканський кандидат на президента, заявив, що добре робить пенсилвенійський губернатор Вілліям В. Скрентон, який сказав, що він на Републіканській Номінаційній Конвенції виступатиме як кандидат-фаворит свого стейту. На думку сен. Голдвотера подібно повинні зробити й інші губернатори, щоб не було перед Конвенцією вирішення, хто може бути кандидатом.

● Особисті прибутки американців в травні цього року становили рекордову суму 458 більйонів долярів в річному відношенні, як про це повідомляє секретар торгівлі Лютер Г. Годжес. В перших п'ятьох місяцях цього року прибутки виносили на 19.5 більйона долярів більше, як в тому самому часі 1962-го року, коли вони виносили 439 більйонів долярів. Річне відношення дістаємо таким способом, що прибутки з одного місяця множимо через 12.

У СВІТІ

● У Дюссельдорфі в Західній Німеччині 46-літній Отто Ернст Флік, найстарший син 79-літнього промислового потентата Фрідріха Фліка, скаржив свого батька, що той править автократично у своєму промисловому концерні вартости 400 000 000 долярів і не дозволяє поділити його на ряд окремих фабрик. Суд признав рацію старому батькові, заборонив йому тільки виступати в імені названого сина, який має свій власний мільйоновий маєток.

● Політичні противники португальського диктатора Антонія де Олівейро Салязара — об'єдналися для спільної проти нього боротьби та порозумілися також з — комуністами. Лідер тіє' опозиції, генерал Гумберто Дельґадо, переїздить з Південної Америки до Альжиру, прем'єр якого, Ахмед Бен Белла, дає тепер грошову і збройну допомогу повстанським автохтонам в Анґолі, африканській колонії Португалії.

● 75-літній президент Індії Сарвепаллі Раджакрішнан, після відвідин в ЗДА, приїхав на 12-денні відвідини до Англії. Індійський лідер жив колись 16 років в Англії, як професор філософії в Оксфордському університеті. Королева Єлисавета II надала йому Ордер Заслуги, одно з найвищих британських відзначень, що його мають ще тільки два не-англійці: Д. Д. Айзенгавер і славетний проф. Альберт Швайцер.

● Уряд Південного В'єтнаму погодився на головні вимоги речників буддистів, з якими мав 5-тижневий гострий конфлікт. Він погодився на право буддистів вивішувати свої прапори на домах і крамницях та на відшкодування для родин 9-х вбитих буддистів під час стрілянини в місті Гуе. До цього часу уряд Південного В'єтнаму твердив, що це комуністи кинули в юрбу демонструючих буддистів гранату.

● Совєтське міністерство комунікації випустило вже нову поштову марку з астронавтом майором Валерієм Биковським, світлина якого поміщена на тлі „Востока V".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Чеки і мони orders виставляти на: "Svoboda"

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Приборкана література

Про широку реакцію на виступ Хрущова в березні ц. р., коли глушив він вияви індивідуальної свободи в творчості письменників, поетів і мистців, довідуємося, зокрема, з останнього числа органу ЦК КПУ „Комуністична Україна", присвяченого пленумові ЦК КПСС у Москві, що почався 18 травня.

Виходячи із засади, що „наслідки культу особи вже подолано" (!!), автор передової статті, отже ЦК КПУ, говорить про конечність „наступальности нашої ідеологічної роботи всередині країни", про „активне використовування всіх її засобів для боротьби проти пережитків минулого", про „ідеологічний наступ на ворога на міжнародній арені". Компартія ставить перед кожним совєтським громадянином вимогу брати якнайактивнішу участь в цьому „широкому наступі", кваліфікуючи як ворогів усіх тих, хто стоїть на позиціях „невтральности".

Послабленням політичної пильности пояснює „Комуніст України" появу деяких поезій І. Драча, М. Вінграновського, І. Дзюби й ін., які „через свою політичну незрілість підпали під вплив ворожої буржуазної пропаганди". Гостро засуджує „Комуніст України" літературно - мистецьку критику, яка „ліберально" поставилася до поетів і письменників (Л. Новиченко), спричинилась до того, що „непотрібні народові твори" просочились у такі часописи й журнали, як „Літературна Україна", „Дніпро", „Вітчизна" і „Прапор". Окрему увагу орган ЦК КПУ звертає на „український буржуазний націоналізм", закликаючи в боротьбі з ним посилити „виховання радянських людей".

В цьому ж числі „Комуніста України" забирає слово секретар партійної організації Спілки письменників України, Ю. Збанацький. Про критичні статті І. Дзюби Збанацький пише, що вони „губилися в загальній антипартійній концепції". Іван Дзюба, працюючи в журналі „Вітчизна", „протягував статті Світличного, Ставицького, Сверстюка, які вели атаки на нашу літературу. Редколегія журналу „Прапор" видрукувала в одному із своїх останніх чисел — уже в той час, коли широко була розгорнена партійна критика проявів буржуазної ідеології в літературі — цілий „букет" ущерблених ідейно віршів молодих поетів".

Секретар письменницької парторганізації зазначає, що молоді поети „зрозуміли свої помилки" і покаялись. Вінграновський, зокрема, заявляв, що робитиме все, „аби бути слугою народу" і свою каятливу заяву закінчив словами: „А жалюгідним пігмеям з націоналістичних смітників Европи я хочу заявити на ввесь голос, що я ніколи не понесу ворогові хліб із своєї хати". Тепер М. Вінграновський „пішов працювати до своїх майбутніх героїв на будови семирічки"... „На жаль, — пише Збанацький, — ми досі не почули думки Івана Драча". І також виступ на партійних зборах І. Дзюби не задоволнив Збанацького: „дріб'язковий, плутаний, який обурив учасників зборів. Було таке враження, ніби Дзюба... не читав виступу М. С. Хрущова".

В цьому ж числі „Комуніста України" ректор Київського художнього інституту, О. Пащенко, громить „бойчукістів", яких персоніфікує він в особах І. Врони, Сасика, І. Литовченка. „Слід сказати, — пише О. Пащенко, — що неодноразові спроби окремих художників під виглядом боротьби з культом особи відновити буржуазно - націоналістичні тенденції не завжди діставали належну відсіч і осуд".

І вкінці задля мобілізації „громадської опінії" затягнено на сторінки „Комуніста України" донбасівського шахтаря О. Кобильнікова. Стиль і спосіб вислову цього „літературного і мистецького критика" виразно зраджують перо наказного писаря з редакції цього журналу.

Так виглядає основний зміст останнього числа офіційного органу ЦК КПУ, який „іде назустріч пленуму ЦК КПСС" в москві і, та який — як кажуть — говорить сам за себе.

Подорож у непригожу пору

Коли президент Дж. Ф. Кеннеді плянував був на останніх десять днів червня свою подорож до Західньої Европи, він не міг передбачити, що саме в той час у трьох — на чотири — країнах, що він їх має відвідати, наступить гостра урядова криза або перехідний час з очікуванням зміни. Ось так в Італії постала найважча криза за всі післявоєнні роки. 16-го травня, коли уряд Амінторе Фанфані подався до димісії, здавалося, що не трудно буде скласти новий уряд на тій самій центро - лівій базі, тим паче, що лідер ліво - соціялістичної партії, яка є тепер „язичком у вазі" в парляментарній грі сил, Пієтро Ненні, заявляв згоду на підтримання такого Уряду. Аж ось комунофільські екстремісти в тій партії взяли верх, Ненні відкликав свою згоду, десигнований на прем'єра Альдо Моро зрікся своєї місії, і було б чудо, якби до 1-го липня ц. р. створився там новий працездатний і авторитетний уряд. Що гірше — на овиді Італії з'явилось мариво „народного фронту" з вістрям проти НАТО і Америки.

Подібна ситуація в Британії. Всі британські газети й усі закордонні обсерватори в Лондоні погоджуються, що престиж прем'єра Мекміллена внаслідок злощасної „афери Профумо" потерпів настільки, що це тільки питання найкоротшого часу, — тижнів або й днів — щоб він зрікся у користь наступника, який відбудував би довір'я до Консервативної партії. Невідомо, хто буде тим наступником, і невідомо, коли відбудуться наступні вибори, в яких — за теперішньою ситуацією — виграють соціялісти з власними, цілком іншими концепціями щодо закордонної та оборонної політики Британії. Знову ж у Західній Німеччині впродовж цього літа чи з початком осени відійде на заслужений відпочинок 86-літній канцлер Конрад Аденауер і прийде його наступник економіст Людвіг Ергард, людина цілком іншої психічної структури й інших поглядів на майбутність Европи.

Таким чином президент Кеннеді, який іде в суботу 22 ц. м. до Европи, щоб в Західній Німеччині, Британії і Італії вплинути своїм престижем на прихильніше ставлення тих держав до пляну ЗДА про атомове озброєння НАТО та про „мирову офензиву" у відношенні до СССР, насправді не матиме авторитетних партнерів у ділових нарадах. Залишиться хіба незаторкнена ніякою внутрішньою кризою Ірляндія, але подорож Президента до тієї країни має тільки сантиментальний, а не політичний характер. Очевидно, що Президент матиме багато нагод для виголошування політичних промов. Збільшиться престиж Америки в очах народів згаданих країн, Президент ще раз задемонструє в Західньому Берліні солідарність Заходу в обороні волі того міста. Але, зрештою, відвідуватиме він країни, потрясені внутрішнім неладом.

Тому трудно відмовити слушности голосам американської преси, які звертають увагу на те, що ця подорож Президента відбудеться в дуже непригожу пору.

Д-р Омелян Кміть

ВИБІР ПАПИ

Рим.—У середу 19 червня почалися вибори нового Папи. Вісімдесят кардиналів зібралося в Ватикані, кожний з активним і пасивним голосом, тобто кожний з правом вибирати й бути вибраним. Кардиналів у цілому світі є 82, однак два з них неприявні: угорський кардинал Міндсенті, змушений комуністами хоронитись в американськім посольстві в Будапешті, і кардинал Торре з Еквадору.

Слово „конкляв" має три значення, що тісно між собою пов'язані. Найголовніше його значення, це вибір нового Папи, що його проводять кардинали згідно з Правним Кодексом Церкви (Канонічним Правом) та особливими зарядженнями попередніх Пап. Останнім таким зарядженням, що містить у собі також і попередні, є так звана „конституція" Папи Пія XII, яка починається латинськими словами „Вакантіс Апостоліце Седіс" („Порожнього Апостольського Престолу") з 8 грудня 1946 року. Папа Іван XXIII додав до того деякі нові зарядження.

Друге значення слова конкляв — це збір усіх кардиналів, що вибирають Папу. В цім саме значенні вживають його, коли кажуть: „збереться конкляв", означає: „зберуться кардинали, що вибиратимуть нового Папу".

Третє значення безпосередньо відповідає етимологічному значенню слова „конкляв", яке походить від латинського „кум кляве", що переведене дослівно, означає „з ключем". Злиті разом ці два слова творять слово „конкляве", яке означає „кімнату, замкнену на ключ". Воно точнісінько і в такім значенні відноситься до вибору Папи, бо саме кардиналів, що вибирають Папу, замикають на ключ, і звідтам вони не можуть вийти, поки не виберуть нового Папу.

Частину кімнат папської ватиканської палати, саме тієї, яка прилягає до храму св. Петра й до якої входять через так звану Бронзову Браму, відділяють від решти палати, пльомбуючи двері та будуючи там, де потрібно, подвійні дерев'яні стіни. До цієї відділеної загорожі є тільки один вихід, що має подвійні двері: одні зачинені з-зовні, і ключ від них має у себе маршал конкляву, яким традиційно, ще від 1712-го року, є голова князівської ватиканської родини Кіджі; другі зачинені зсередини, і ключ від них має у себе камерленг Св. Римської Церкви, яким є один із кардиналів, іменованих попереднім Папою: тепер ним є кардинал Бенедітто Альоізі Мазелля. Через ці двері можуть входити тільки ті кардинали, що приїхали до Риму вже після того, як конкляв розпочався. Крім цього входу є ще чотири обертальні „бубни", з яких один служить для того, щоб подавати кардиналам їжу, що її приготовляють у кухні поза конклявом, а три інші на випадок, якщо зайшла б конечність котромусь із кардиналів говорити з кимсь іззовні. Це, однак, може статися тільки в присутності спеціяльно призначених на те вартівників, що постійно стоять при цих „бубнах", один ззовні, а один всередині. Кардинал та його співбесідник в такому разі зобов'язані говорити виразно і голосно, щоб вартівники могли їх чути. Усередині конкляву абсолютно заборонено держати радіо, телевізор, телефон, фотографічні і звукозаписні апарати. Листи можуть входити й виходити, але тільки після того, як їх перегляне секретар конкляву.

Під час виборів Папи не має бути на кардиналів жадного безпосереднього зовнішнього впливу: ні політичних чинників, ні публічної опінії, твореної пресою, радіом й телевізією, ні поодиноких приватних осіб. Та історично є ще й друга причина, що дала привід замикати „на ключ" кардиналів - виборців.

У 1268-ім році помер Папа Климент IV. Через кілька днів після того зібралися в папській палаті у містечку Вітербо, недалеко Риму, кардинали вибирати нового Папу. Та минув тиждень, місяць, півроку, рік, сімнадцять місяців, а кардинали не могли погодитися, кого вибрати. Тоді св. Бонавентура, що був ігуменом францісканського монастиря у Вітебро, зібрав усіх вітерб'ян на нараду.

„Біда! — сказав св. Бонавентура. — Ось уже півтора року як Церква не має Видимого Голови, бо кардинали ще й досі не погодились, кого вибрати. Тому я раджу вам: замкніть їх у палаті на ключ і скажіть, що не випустите поки не виберуть. Побачите, що в короткому часі будемо мати нового Папу".

Вітерб'янській громаді така порада сподобалася. Замкнули кардиналів на ключ і, перепросивши, ясно їм заявили: „Не випустимо, поки не дасте нам нового Папу".

Ждуть тиждень, ждуть місяць, півроку, рік, шістнадцять місяців, а кардинали ніяк не можуть погодитись. Нарешті капітан сторожі Раньєрі Гатто, якому вже надокучило таке довге вартування, сказав своїм підвладним:

„Знімімо стелю і дах з палати, а кардиналів замкнім у горішній залі, щоб залишились під голим небом, та даватимемо їм тільки хліб і воду на поживу, може аж тоді погодяться".

У вітерб'ян — видно — тоді не було проміжків між ідеєю й чином, так що й цим разом, як загадали, так і зробили. І справді, за один день кардинали вибрали нового Папу: Григорія X. Сталось це 1 вересня 1271 року. Отже, вибори тривали два роки, дев'ять місяців і два дні. Цей факт — історичний.

Перша річ, про яку подумав Григорій X, було встановлення строгих правил вибору нового Папи, щоб запобігти на майбутнє такій шкідливій для Церкви тяганині. Своєю конституцією „Убі перікулюм" („Тоді, як небезпека") потвердив він винахід вітерб'ян, тобто замикання кардиналів - виборців на ключ (хоч і без знімання даху) і додав деякі інші зарядження.

Наступні Папи додали кожний від себе щось, чого вимагали їхні часи. Наприклад, Еспанія, Франція та Австрія довший час приписували собі право „вето", якщо якийсь кандидат їм не подобався. Так, у 1903-му році по смерти Папи Лева XIII австрійський цісар через краківського кардинала висловив свою незгоду на вибір кардинала Рамполля. Вибрано тоді кардинала Сарті, Пія X, який у 1904-му році конституцією „Комміссум Нобіс" („Доручене Нам") абсолютно заборонив будь-яке стороннє встрявання у вибір Папи. Останнє зарядження, як ми вже згадали, це „Вакантіс Апостоліце Седіс" Пія XII.

Отже, 19-го червня розпочався конкляв, що має вибрати наступника Папи Івана XXIII. Того дня безпосередньо перед входом у конкляв кардинали зібрались у храмі св. Петра, де при Престолі Катедри кардинал - декан Тіссеран відправив торжественну Службу Божу, щоб вимолити у св. Духа особливого провидіння для праці конкляву. По Службі Божій монсеньйор Амлето Тондіні, секретар так званих „листів до князів", тобто особа, що дбає про виготовлення в латинській мові папських актів (енциклік, конституцій, „мотупропріо", „бреве" й інших), виголосив промову „Про еліґендо Понтіфіце" („В справі вибору нового Папи"), у якій закликав кардиналів вибирати такого, якого в своїй совісті вони вважатимуть за найбільш придатного для керування Вселенською Церквою. Потім кардинали по старшині ввійшли до конкляву. Разом з ними ввійшли також конклявісти, тобто службовці, по одному для кожного кардинала, як також сповідник, лікар, аптекар, архітект з кількома робітниками. Зараз по вході прочитано конституцію „Вакантіс Апостоліце Седіс", після чого кардинали склали присягу на точне її виповнення. Так само склали присягу всі конклявісти.

Голосування відбуваються у Сикстинській каплиці, де приготовано для кожного кардинала своє місце. Посередині каплиці стоїть піч, у якій будуть палити виборчі листки. Рура - комин тієї печі веде на дах палати, і нею виходитиме дим із спалених листків: він буде чорний (додадуть на це особливої пальної домішки), коли голосування залишиться без висліду, і білий, коли голосування закінчиться вибором Папи; тоді горітимуть самі листки. В такий спосіб вірні можуть стежити з площі св. Петра за ходом конкляву.

Богдан Галайчук

ДВА РІЗНІ ШЛЯХИ ДО ПРИВЕРНЕННЯ ДЕМОКРАТІЇ

Буенос Айрес. Вже остаточно відомо, що у перувіянських виборах 7 червня переміг Беляунде Террі, і що ті вибори не будуть уневажнені; тобто вже прийшла пора на коментування тої події, на яку з напруженою увагою чекала публічна опінія всіх країн, від Каліфорнійської затоки по Маґелланову протоку: після однорічної перерви Перу вернулося на конституційні рейки.

Хто такий новообраний президент? „Це — симпатик Фіделя Кастра", — відповідали мені, коли коли був я в Лімі на переломі 1961 і 1962 року. Але коли я зустрів деяких моїх перувіянських знайомих пів року пізніше, вони переконували мене, що Беляунде — це перувіянське видання Бетанкура. А кастрофільські симпатії? Виявилося, — твердили перувіянські співрозмовці, — що це була звичайна тактична гра, щоб відбити комуністам частину їхньої виборчої клієнтелі. Тобто, за словами Руданського, зробили з Варвари Миколу.

Так чи інакше, перувіянський військовий уряд блискуче виконав зобов'язання, якого піднявся рік тому, коли уневажнив попередні вибори і перейняв владу — тимчасово, до наперед визначеного реченця. Щасливий вислід перувіянського військового інтермеццо насуває цікаві висновки, коли порівняти його з аналогічним епізодом в іншій південноамериканській державі: Арґентині.

Впродовж 1962 року дійшло до перерви у конституційному режимі двох південноамериканських держав: у квітні в Арґентині, у червні в Перу.

Причина була в обох випадках різна, розмірно невинна в Перу, куди поважніша в Арґентині. У Перу трапилася подія, що трапляється і в деяких інших латиноамериканських країнах, як також на інших континентах: пофальшовано вибори. З перевірки списку осіб, управнених до голосування, виявилося, що при виборах „перевиконано норму", приблизно на 200.-000 голосів, тобто на 10%. В Арґентині трапилася подія без прецеденсу: президент Фрондізі допустив перонівські виборчі списки, а коли вони здобули перемогу — як передбачали зондажі публічної опінії — уневажнив вибори.

В обох випадках збройні сили усунули президентів: і Прада, який пофальшував вибори, а коли це виявилося, не хотів уневажнити їх; і Фрондізі, який дав Кастрові прегарний арґумент, мовляв, у Латинській Америці репрезентативна демократія є звичайною фарсою. Військова „хунта" перейняла владу в Буенос Айресі та в Лімі.

До цього місця „історія двох міст", як казав Діккенс, іде рівнобіжно — далі вона роздвоюється: поведінка перувіянських генералів та адміралів діяметрально протилежна до поведінки їхніх арґентинських товаришів.

Позицію перувіянської хунти можна зрезюмувати в таких точках:

1) Зобов'язуємося привернути нормальний демократичний лад протягом року.

2) Демократичний лад — це значить влада народу, для народу (не для традиційної оліґархії Прада, ні для „нової кляси", яка розрослася в АПРА-і Гайя де ля Торре) і через нарід (не через зговорення між тими двома політиками, за спиною виборців).

3) Поворот до справжнього демократичного ладу вимагає підготови, яку, в теперішніх перувіянських умовинах, може провести лише військова хунта, тобто фактичний уряд, не передбачений у конституції.

Як сказали, так і зробили — не оглядаючись на задні колеса, дармащо не було воно легко. І стара кляса і, нова кляса підняли крик, кидаючи на військову хунту підозріння, мовляв, вона хоче раз на завжди залишитися при владі; їй вторувала преса демократичних країн, зокрема ЗДА. За протестами прийшла безпосередня пресія: з Перу зірвали взаємини не лише Венесуеля — що не надто турбувало перувіянських генералів — але, на деякий час, і ЗДА — що було дуже небезпечне для країни, заселеної хронічно голодними індіянами, в останніх часах вманеврованими до комуністичної партизанки; для країни, яка має гострі соціяльні проблеми, що їх годі розв'язати без поважної підтримки Союзу для Поступу.

Всі ці зовнішні пресії — моральні і дипломатичні — виплинали зі щирої турботи за демократію і з незнання специфічних перувіянських умовин, тим самим з незрозуміння засобів, якими демократія може бути збережена в тій країні. Перувіянські військовики були свідомі, що не Кеннеді відповідальний перед перувіянською історією, ні Бетанкур, ні редактори з „Ню Йорк Таймсу", а вони самі — члени хунти. Вони витримали на позиції, під гострим барабанним вогнем, не податися і не дали себе спровокувати на дешеві протиамериканські вигуки і, кінець - кінцем, переконали Державний Департамент в тому, що немає у них задніх думок.

Завдяки цій мужній поставі неконституційне однорічне інтермеццо пройшло спокійно, без особливих потрясень, без шкоди для перувіянської економіки — і то не зважаючи на послідовні комуністичні зусилля, спершу серед міського пролетаріяту, а опісля серед індіян. І закінчилося в обіцяному хунтою реченці виборами — справжніми, чистими демократичними виборами, при яких ніхто не міг ловити риби в каламутній воді, так що виборець мав змогу вибирати між кандидатами традиційних партій з чітко окресленими програмами.

У протиставленні до перувіянських генералів та адміралів, їхні арґентинські товариші не стали на висоті свого завдання: бракувало їм єдности та дисципліни, а до того недовір'я між „синіми леґалістами" та їхніми „червоними" противниками спричинило хронічне тертя, яке деколи доходило до збройних зударів. Щоб перервати той небезпечний процес і привернути дисципліну, збройні сили мусять — на думку начального вождя армії ген. Онґанії та його „синіх" однодумців — якнайскоріше „вернутися до казарм", передавши владу цивільним особам, покликаним виборами: вибори у передбаченому реченці в будьяких умовах. Тому ген. Онґанія не підтримав міністра внутрішніх справ, ген. Равча, коли той ударив по корупторах та фрікеристах — інфільтрованих комуністах, щоб вони не перепачкувалися під час виборів і не наразили майбутнього конституційного режиму. Плян Равча — мовляв — вимагав відсунення реченця виборів, а це є річ недопускальна: вибори мусять відбутися 7 липня за всяку ціну, не зважаючи на очевидну небезпеку; збройні сили

(Закінчення на стор. 3-ій)

Микола Галів

ЦІННИЙ СПАДОК МИКОЛИ КОВАЛЕВСЬКОГО

Микола Ковалевський: *При джерелах боротьби.* Спомини, враження, рефлексії. Накладом Марії Ковалевської. Інсбрук 1960, стор. 717.

(3)

Оригінально представлені в книжці настрої народу в Києві і взагалі на Україні. Представлені різні демагогічні виступи з російських і комуністичних середовищ. Проголошення Першого Універсалу, який давав автономні права Україні, викликало велику реакцію серед українського населення. У зв'язку з тим улаштовувались різні маніфестації, виголошувались святочні промови, приймались різні постанови на користь і розбудову українського державного життя. Перший Універсал будив українські маси до активної праці і викликав у нього національне почуття солідарности. На протязі того часу в Києві відбувся цілий ряд нарад.

На терені російської імперії розвивались революційні процеси. Прихід Керенського до влади. Після невдалого липневого большевицького перевороту в 1917 році відбувся жовтневий переворот, який утвердив при владі Леніна. У міжчасі Українська Центральна Рада проголошує ще три універсали і Україна стає вільною і незалежною республікою. Автор згадує приїзд до Києва різних дипломатичних місій. У всій ширині й глибині представляє тодішню ситуацію. Наступ большевиків на Україну зумовлює нові проблеми і нові клопоти. При цьому зауважується цікавий момент, а саме — ніде в книжці немає згадки, щоб українські поліційні органи когось арештували за нельояльність до української держави, а скільки було таких виступів! Цей момент, як і брак розвідки, були слабими місцями в українській державі.

Якщо йде про період гетьмана Скоропадського, то тут автор так самого гетьмана, як і цілий його період, потрактував, мабуть, дуже суб'єктивно. Під цим оглядом має він тільки те оправдання, що сам був безпосереднім учасником тих подій і стояв по другій стороні барикади. А в такій ситуації тяжко вимагати об'єктивности.

Скинення гетьмана і створення Директорії — це новий період в історії української державности. Перед Директорією постали нові проблеми, труднощі і небезпеки. Наступ большевицьких військ примусив український уряд до евакуації. Після того автор представляє Кам'янецький період і дальший шлях на еміграцію. На цьому кінчається другий розділ книжки.

Третій розділ має заголовок „Перші враження з-над Висли".

По відступі з України велике число вояцтва, військових старшин, члени уряду і політично-громадські діячі опинились на території Польщі. Український уряд, який перебував у Варшаві, ще провадив безконечні переговори з поляками. Серед поляків у відношенні до України існувало два основні напрямки. Пілсудський і його прихильники вважали, що ситуація Польщі не багато краща за ситуацію України, і Польща може стати черговою жертвою російського імперіялізму. Тому Пілсудський пропонував створити з нею спільний бльок, поки ще Росія є ослабленою.

Щождо західньоукраїнських земель, які вже в той час були окуповані Польщею, то вони не повинні стояти на перешкоді для договорення, бо Польща не збирається вести там насильної асиміляції. Другий напрямок, заперечуючи перший, покликався на „традиційну Польщу" з 16 століття, де місця для України не було.

Звичайно, пише автор, ці переговори не знайшли позитивного висліду. Умовини в Польщі ускладнювались, і велика частина українських політичних діячів була змушена переїхати до Відня, в якому в той час скупчувалась українська громада. Автор цей „віденський період" називає „ліквідаційним", бо дуже скоро українська громада з Відня роз'їхалась. Найбільше виїхало до Чехо-Словаччини, де з часом створено Українську Господарську Академію. Українське життя в Чехо-Словаччині проходило жвавіше.

Після перевороту в польському уряді М. Ковалевський, на запрошення своїх друзів, повернувся до Варшави, де включився в працю української пресово - інформаційної служби. В той час у Варшаві існувало два українські осередки: українська парляментарна репрезентація в польському соймі і уряд УНР на еміграції на чолі з Андрієм Лівицьким. Автор ствержує, що між цими осередками не було постійного контакту і співпраці.

Для сучасного читача цей факт незрозумілий. Властиво, чому не могло бути між ними співпраці, договорення і координації? Це б могло тільки принести користь загальній українській справі. Середовище УНР все ще сподівалось чогось зі сторони поляків, все ще жило надіями. Автор широко представляє А. Лівицького, як видатного українського політика і відповідального за політику УНР на еміграції, але не згадує нічого про інших осіб з середовища УНР, які жили у Варшаві. З другої сторони представляє він українську парляментарну репрезентацію, називаючи імена Дмитра Левицького, д-ра Макуха, Остапа Луцького, Володимира Целевича, Самійла Підгірського, В. Мудрого і інших. Згадує про працю і про великі труднощі та перешкоди, з якими приходилося їм мати діло. Згадує польську пацифікацію українського населення в Галичині і відплату ОУН.

В той же час сам автор, як уже сказано, займався публіцистично - журналістичною працею в українській пресово-інформативній службі, яка мала за завдання спростовувати різні наклепи та невірні відомості про Україну і інформувати про неї через пресу польське населення. Українці з західніх земель до цієї пресово-інформативної служби ставились неґативно. Навіть такий видатний журналіст, як Іван Кедрин-Рудницький, говорив, що це — зайва і непотрібна річ. М. Ковалевський, крім того, слідкував за всіма процесами, які відбувались в СССР. Таким чином він став експертом східніх справ, і на ці теми писав статті та коментарі. Журналістична праця пробила Ковалевському дорогу до польської пресової аґенції АТЕ, яка відкрила йому двері до ширших зв'язків з чужинецькими журналістами.

Після того, коли М. Ковалевському заборонено працювати, як не полякові, у польській пресовій аґенції, він, використовуючи свої зв'язки, містив у закордонній пресі свої статті на совєтські теми. Іноді польські журналісти на Заході пересилали його статті назад до Варшави і тут їх передруковували.

Свою цінну мемуаристичну працю автор закінчує цікавими рефлексіями і спостереженнями з-перед і з початку другої світової війни, коли над Варшавою з'явились перші німецькі бомбардувальники.

Треба ствердити, що такого типу праця, яку залишив для нас М. Ковалевський, рідко зустрічається в нашій літературній спадщині. Мабуть, ніхто більше не буде вдячний М. Ковалевському, як дослідник історії даного періоду, такого багатого на події. Але чи тільки історик буде йому вдячний? Кожний, хто перечитає цю книжку, краще зрозуміє людей і дух того часу.

В книжці подано цілий ряд характеристик українських політичних і громадських діячів, а також багатьох чужинців, — росіян, поляків, німців, французів, жидів, англійців і американців, що мали якесь відношення до українських справ. Є багато прецікавих епізодів з тих часів. Наші бібліотекарі будуть тільки жалувати, що видавець не виготував бібліографічного показника до книжки. Поза деякими суб'єктивними ствердженнями чи описами автора в цілому заслуговує вона на увагу і читається із захопленням. Читач на хвилину забуває, що він десь в Америці, Англії чи Німеччині, і йому видається, що він сам є учасником описуваних автором подій.

М. Ковалевський — це тип людини безустанної праці, світлий приклад для сучасних і майбутніх поколінь.

(Кінець)

БЕРЕЖАНЩИНА АКТИВІЗУЄТЬСЯ

Заходом тимчасового Комітету Спонзорів „Видавництва Бережани" відбулася в неділю, 28 квітня в домівці Братства „Броди-Лев" при 140 друга Евню в Ню Йорку ширша нарада громадян Бережанщини зі стейтів Ню Йорк і Ню Джерзі при співучасті 70 осіб. Цю нараду очолювала почесна президія: Евгенія Бачинська - Ференцевич, Ольга Бородайко - Целевич і Василь Вох, а проводила ділова президія: Володимир Пришляк — предсідник, Евстахій Манацький — містопредсідник і інж. Роман Бобяк — секретар.

Голова Тимчасового Комітету та автор видання пропам'ятної книги про Бережанську Землю д-р Володимир Бемко зложив широкий звіт про хід дотеперішньої підготовчої праці над виданням репрезентативної книги. Ця книга з доповненням нових матеріялів про села Бережанщини може мати 500 лист. машинопису, а з окрема в ній будуть поміщені поверх сотні, а може й більше різних світлин так, що кошти друку при накладі одної тисячі примірників винесуть суму 4 тисяч долярів. На це Комітет має всього 1275 долярів, частина яких є зложена в Кредитівці „Самопомочі" в Ню Йорку, а частина знаходиться в Канаді. Очевидно, що з цією сумою не можна приступати до видання книжки, а треба підождати й зібрати решту фондів, потрібних Видавництву. Доповідач піднявся цього великого й відповідального діла не ради особистої користи, а як карний член Бережанської громади хотів прислужитися їй своєю скромною працею. Він при цьому зазначив, всі біжучі видатки, зв'язані з тою працею, покрив з власної кишені. Спиняючись над обговоренням самої книги, д-р Бемко щераз подав її зміст та поінформував, які розділи цієї книги вже є опрацьовані й готові до друку. Коротко переповів про Звернення до громадян Бережанської Землі, поміщене в місяці березні ц. р. в українській пресі Америки й Канади. Після появи цього звернення д-р Бемко одержав багато цікавих листів від громадян Бережанщини, а при тому цікаві нариси про такі села: Лісники, Лапшин, Нараїв, і Тростянець. Дехто обіцяв прислати спогади чи нариси про свої села як от: о. Ст. Городецький — про Умань і Дрищів, проф. Чубатий — про Будилів і околицю і о. д-р В. Левицький — про Плаучу Велику і Плаучу малу. Також одержав кілька цінних світлин: старих дерев'яних церков в Поручині і Ценеві, похорону бл. п. Бая з Нараєва, що був жертвою знущань польської поліції, аматорських гурдків в Лісник і Тростяниця. Але дуже приємним відгуком на це Звернення було зголошення певного числа спонзорів та зріст грошових підмог для Видавництва. Відносно грошей, що є зложені в Федеральній Кредитовій Кооперативі „Самопоміч" в Ню Йорку, д-р Бемко заявив, що ці гроші можуть бути вибрані з Кредитівки тільки тоді, коли почнеться друк пропам'ятної книжки, однак в випадку, коли б ці гроші не вистачали на друкування книги, або коли б вона не могла появитися з інших причин, тоді всі гроші будуть повернені тим, що їх жертвували.

Свій звіт закінчив д-р Бемко закликом до громадян Бережанщини, присилати матеріяли до пропам'ятної книги й свої грошові допомоги на видання її.

Учасники наради, прийнявши одноголосно звіт до відома, перевівши перед тим дуже ділову над ним дискусію, висловили д-рові Бемкові щире признання і подяку за його велику й безкорисну працю в підготові видання пропам'ятної книги.

На місце Тимчасового Комітету Спонзорів учасники Наради вибрали постійний Комітет Спонзорів „Видавництва Бережани" в такому складі: голова: д-р Володимир Бемко, м-голова: Володимир Пришляк, м-голова: Евстахій Манацький, члени: Ярослава Ставнича, Михайло Клецор, інж. Осип Баран, д-р Богдан Бородайко, Іван Гірняк і Микола Кузик.

На засіданні Комітету 19-го травня наступило його уконстатування, в наслідок чого деякі члени Комітету були наділені певними функціями а саме: п. Михайло Клецор став секретарем, п. Іван Гірняк — касиром, а п. Володимир Пришляк, перейняв обов'язки організаційного референта.

Завданням новообраного Комітету Спонзорів є подбати про зібрання матеріялів із всіх сіл Бережанщини, щоб тим поширити зміст пропам'ятної книги, перегляд змісту вже написаного, виправлення помилок та евентуальне доповнення його. Коли всі матеріяли будуть зібрані, упорядковані й приготовані до друку, Комітет повинен покликати окрему Редакційну колегію. Проте найголовнішим його завданням лишається: приєднання як найбільшого числа спонзорів для Видавництва.

Нарада ухвалила більшістю голосів внесення п. Володимира Пришляка, що на покриття коштів видання пропам'ятної книги про Бережани, кожний громадянин Бережанської Землі повинен зложити добровільний даток у висоті 25 долярів, за винятком, очевидно, пенсіонерів і безробітних. Зокрема учасники наради запрошують заможніших громадян-бережанців причинитися до видання згаданої книги більшим грошовим датком. Поіменний список всіх тих громадян, що зложать свої датки, з зазначенням суми, буде поміщений на сторінках пропам'ятної книги.

Учасники Наради висловили побажання, щоб Комітет влаштував З'їзд громадян Бережанської Землі, по можності, в місяці листопаді в Ню Йорку.

Закінчуючи ці рядки, пригадуємо нашим громадянам, що всі матеріяли, призначені до пропам'ятної книги як: спогади, світлини (після використання вони будуть повернені їх власникам), нариси про заслужених громадських діячів чи про борців за волю, які впали з рук окупантів, з точними описами і світлинами треба надсилати на адресу: Д-р Володимир Бемко, 132 Fairmount Avenue, Newark, N.J.

Зате грошові датки на видання книжки слати тільки на понижчу адресу: "Selfreliance", 98 Second Avenue, New York 3, N.Y.

Треба сподіватися, що громадяни Бережанської Землі щиро відгукнуться на заклик Комітету Спонзорів „Видавництва Бережани" і своїми цікавими матеріялами та щедрими датками причиняться до скорого видання тої прецінної пропам'ятної книги про Бережанську Землю.

Комітет спонзорів

ДО ЧЛЕНІВ 204 ВІДДІЛУ УНС в НЮ ЙОРКУ

В зв'язку зі смертю св. п. довголітнього фінансового секретаря **Василя ГАСІЯ** — перебрав ведення всіх фінансових справ Відділу заступник секретаря, **Василь ПАЛІДВОР.** Тепер належить вплачувати вкладки до його рук на місячних зборах кожної другої суботи по першім в галі правосл. церкви при 206 Іст 11 вул. від год. 6:30 веч., або для вигоди членів можна вплачувати також в бюрі Т-ва „Самопоміч" при 98 Друга Еве. між 5-6 вул. кожного вівтірка і п'ятниці від год. 10 до 3 попол. і від год. 6 до 8 веч., а також в суботу від 10 до 3 попол.

Членів, що залягають з вкладками, проситься вирівняти заборгованість, щоб не наразитися на суспендування.

Тел. SPring 7-1336

УРЯД ВІДДІЛУ

Вісті з Відділу КУК у Віндзорі, Онт., Канада

Відділ Комітету Українців Канади — КУК — у Віндзорі, Онт. належить да активних й об'єднав усі українські Організації і Товариства.

Відділ у Віндзорі з кінцем березня 1963 р. закінчив свій фіскальний - діловий рік під проводом голови В. Вахна й подає громадянству звіт зі своєї річної діяльности в ширшому нарисі, а саме: 1-го липня 1962 р. брав участь у Міжнаціональному Фестивалю „Домініон Дей", який відбувається щороку, як свято етнічних груп Віндзору разом з Дітройтом, ЗДА. Цих етнічних груп нараховується понад 30! В той день кожна етнічна група парадує у своїх національних строях коло своїх ефектовно удекорованих флотів, в тому й українці. Вечором того-ж дня в Джексон Парку відбувся концерт, в якому Відділ КУК репрезентували танцями наші дівчата з МУНО (в національних строях) і хлопці з СУМ, під гучні оплески 10-тисячної публіки. Там-же, Жіночий сектор Відділу КУК улаштував кіоск з українськими стравами і печивом, які користувались незвичайною популярністю чужонаціональної публіки....

30-го вересня 1962 р. улаштовано „Осінній Концерт", в програмі якого були найкращі перлини з імпрез складових частин, які відбувалися у них протягом минулого року.. Спільний концерт пройшов з повним успіхом.

22-го січня 1963 р. — початок святкування історичних актів — Державности і Соборности України. В той день у Віндзорі, на місцевій ратуші гордо повівав український національний синьо-жовтий прапор. З тієї нагоди місцевий англомовний „Віндзор Стар" умістив прихильну нотатку.

Радіовисильна СВЕ у Віндзорі подала півгодинну авдицію присвячену Державності і Соборності України. Директор СВЕ п. Джон Дженнет виголосив промову, сильно акцентуючи визвольні змагання українського народу за Державну Незалежність України, що була проклямована 22 січня 1918 - 1919 р.р. Авдицію закінчено гимном „Ще не вмерла Україна".

27-го січня в залі православної громади — Т-ва „Просвіти", відбулась Академія — Концерт, улаштовані мистецькими силами членства, які входять в склад Відділу КУК. На вступі проф. С. Сенайко відіграв на піяно канадійський гимн — „О„Канадо".

Відкриваючи Академію в імени Управи Відділу КУК, С. Корбан пригадав присутнім, зокрема для молоді, деякі уступи з IV-го Універсалу УЦРади 1918 р. про Незалежність України та Акт Директорії УНРеспубліки 1919 р. про Соборність Українських Земель в одну Українську Народню Республіку, згадав про ще одну січневу дату — 29-го січня 1918 р., коли в бою під Крутами, захищаючи молоду українську Державу, зложили своє життя на вівтарь Батьківщини 300 юнаків — вірних синів українського народу.

На закінчення Хор Укр. Кат. Парохії, диригент мгр. Володимир Літинський, виконав кілька пунктів.

В заключному слові С Корбан від Управи Відділу УКУК висловив щиру вдячність ред. М. Бажанському, усім виконавцям зокрема талановитій молоді...

Академію закінчено співом „Ще не вмерла Україна" і „Щасти Боже, П Королевій"!.

З інших ділянок праці Управи Відділу КУК треба відмітити: Цьогорічна збіркова акція для Централі КУК дала $102, з яких призначено $65 на Громадський Фонд, а $37 на купно дому КУК. З признанням вотуємо, що на Фундацію ім. Т. Шевченка, покищо, відгукнувся одинокий меценат у Віндзорі д-р Петро Сайкевич, що вже зголосив до Централі КУК $1.000 (тисячу). *С. Корбан*

Українська хроніка

● **Нюйоркський Відділ ОбВУА** улаштовує в суботу, 22-го червня ц.р. в год. 7-ій вечора в приміщенні Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку місячні сходини членів і гостей з доповіддю проф. Нестора Короля на тему: „Відновлення суверенности України внаслідок зречення престолу царем Миколою II". Після доповіді — дискусія.

● **В „Архівах Біохемії і Біофізики"**, книжка 98, на стор. 391-405, появились дві суто фахові статті Ольги Теребус-Кекіш, українського хеміка, яка має фармацевтичну освіту, але виспеціялізувалася в бактеріології впродовж довгорічної праці в славетному „Слон-Кеттерінг Інституті для ракових дослідів". Ці обидві статті стосуються аналізи й фахового обміркування екстрактів з печінки та наростей у щурів, як теж вигляду і діяння тканин у щурів, які служать для наукових експериментів у названому раковому Інституті. Прізвища інших спів-авторів тих праць стосуються осіб, які в „Слон-Кеттерінг Інституті" займають різні керівні чи репрезентативні функції.

Третій Центральний Секретарсько-Організаційний Курс УНС на „Союзівці" закінчився прощальною вечерею й роздачею свідоцтв

„Союзівка", Кергонґсон, Н. Й. — На цій найбільшій українській вакаційній оселі у вільному світі впродовж тижня від 9-14 ц. м. відбувався третій центральний курс, присвячений вишколові секретарів і організаторів УНС. В курсі взяли участь 33 особи з усіх сторін ЗДА і Канади. Учасники курсу з подиву гідною терпеливістю брали участь у доповідях, дискусіях та панелях впродовж шістьох днів. Восьмигодинний „шкільний день" продовжувався в кімнатах учасників курсу, в яких вони довгими годинами працювали над щоденними задачами. Мимо навантаження, курс закінчило 32 особи. В програму курсу входили теоретичні та практичні предмети зв'язані з працею УНСоюзу. Учасники курсу мали нагоду познайомитися зі значенням життьового забезпечення та його основами, з постановами державного права та статуту УНСоюзу, обов'язками секретарів, з модерними грамотами, що їх набувають члени УНСоюзу та методикою й психологією у здобуванні нових членів та їх забезпечуванні. Доповідачами на курсі були члени Екзекутиви УНС, редактори „Свободи", урядовці Головної Канцелярії УНС та інші знавці забезпеченевого діла. Курс, що ним керував гол. секретар УНС Ярослав Падох, закінчився в пятницю 14 ц. м. День раніше, вечором 13-го ц. м., відбулася святочна вечеря для учасників курсу, їх родин та гостей, яку відкрив „староста" курсу Іван Мельник з Торонта. Після молитви, що її провів учасник курсу о. Мелех з Картерету, який в одночас був тостмайстром вечері, забирали слово члени Екзекутиви УНС, Й. Лисогір, Р. Слободян, Я. Падох та представники курсантів інж. Ярослав Карпяк з Мінеаполіс, Іван Сидор з Асторії, Михайло Федишин з Перт Амбой і Анастазія Андрусишин з Сиракюз. Промовляв також забезпеченевий експерт Павло Малиновський з Гартфорду. Програму вечора збагатив Іван Керницький - Ікер, який прочитав дві свої гуморески. На закінчення вечері керівник курсу роздав його учасникам свідоцтва закінчення курсу. Цьогорічний з черги третій союзовий курс на „Союзівці" приніс повний успіх і зв'язану з ним певність, що ці курси будуть продовжуватися.

ДВА РІЗНІ ШЛЯХИ ДО ПРИВЕРНЕННЯ ДЕМОКРАТІЇ

(Закінчення із стор. 2-ої)

мусять негайно передати державну владу, небезпечну для військової дисципліни, цивільному президентові — будь-якому цивільному президентові, нехай оточеному корупторами, нехай видвигненому фріхерівською мафією.

Крім цього двосічного, але, врешті-решт, раціонального міркування, „сині" леґалісти турбувалися мотивом, який не існував для перувіянської військової верхівки: „що скажуть люди". Боялися, з одного боку, щоб хтось, крий Господи, не запідозрів їх у задніх думках, у бажанні лишитися при владі, а з другого боку, щоб Арґентина не втратила перед зовнішнім світом опінії демократичної країни. Відсіля постійна, хитро експлуатована фріхеристами, турбота, щоб після усунення конституційного президента зберегти за всяку ціну фіговий листок леґалізму.

Після арештування Фрондізі один член Найвищого Суду — відомий фріхерист — поспішно відібрав президентську присягу від голови сенату, приятеля Фрондізі, Ґіда — і військова хунта вгнулася перед тим довершеним фактом, боячися, що усунення другого з черги „помазанця Божого" викличе міжнародний скандал. Від тієї хвилини до сьогодні Ґідо саботує всі спроби санації країни від фріхеризму та корупції, погрожуючи димісією — і цього дешевенького шантажу вистачає, щоб паралізувати перевразливлених у їхньому леґалістичному пуританізмі „синіх".

Така небезпечна податливість приводить до розпуки „червоних", штовхаючи їх на одчайдушні спроби усунути фріхерівсько - корупторського рака хірургічними засобами, тобто збройними лучами, які щораз більше поглиблюють роздор серед збройних сил і дорешти дискредитують перед світом Арґентину. Тобто вислід диметрально протилежний до того, який мали на оці арґентинські леґалісти, намагаючись за всяку ціну врятувати фікцію збереження тривалости латаного конституційного ладу.

Але, що гірше, за тою латаною демократичною фасадою криється потуга Фріхері, який через пресу, телевізію та радіо дезорієнтує і хаотизує публічну опінію, щоб 7-го липня ловити рибу в мутній воді під час виборів федеральних і стейтових послів та сенаторів, губернаторів і електорів, що мають вибрати президента. Його фінансова потуга дозволить йому переважити вагу, купуючи потрібне „сальдо" електорів, що не є важкою річчю в сьогоднішніх арґентинських умовинах: серед хаосу, дезорієнтації, розкладу структур традиційних партій.

Ніхто не буде здивований вислідом тих кошмарних виборів. І ніхто не буде дивуватися, коли до тих виборів не дійде — якщо в міжчасі відбудеться переворот. І якщо новий військовий уряд відсуне вибори на час, необхідний для вилікування країни від фріхеризму та корупції. Тобто, якщо Арґентина рішиться ступити на шлях, який Перу вибрало рік тому і який щасливо пройшло, привернувши справжню, здорову демократію виборами 7 червня 1963 року.

Велика виставка О. Архипенка в Римі

Від 10 квітня до 10 травня в Палаці Барберіні в Римі відбулася велика вистава нашого славного різьбаря О. Архипенка. Виставу організувала Фундація „Премія Риму".

10 квітня виставу відкрив коротким словом посадник Риму проф. Глявко Делля Порта. Про творчість мастера доповів проф. Джйованні Санджйорджі, який представив Ол. Архипенка як одного з найбільших сучасних різьбарів, що дав великий вклад у світове різьбарство.

Італійська щоденна преса і фахові видання помістили широкі прихильні статті про творчість Архипенка.

вф

ОСТАННЯ ДОРОГА БЛ. П. ВАСИЛЯ ГАСІЯ

Вістка про смерть відомого та загально шанованого громадського і союзового діяча, бл. п. Василя Гасія викликала щирий жаль і великий сум серед усіх приятелів і знайомих Померлого, а зокрема серед членів 204 Відділу УНСоюзу ім. Агапія Гончаренка, якого секретарем бл. п. Гасій був на протязі 16 років.

Наглядним виявом цього жалю і смутку, як і пошани до нього була численна участь громадянства, а передусім союзівців в жалібних обрядах, зв'язаних з його похороном. У парастасі, що його відслужив у п'ятницю, 14-го червня д. р. у похоронному домі П. Яреми в Ню Йорку настоятель парафії УПЦ Всіх Святих при 11-ій вулиці в Ню Йорку, ВПр. о. протоєрей Семен Гаюк, взяли участь понад 150 осіб. Співав хор тої ж церкви під орудою п. О. Дідуха. Після парастасу о. Настоятель виголосив глибоко обдумане прощальне слово, в якому мальовничими зворотами накреслив моральну сильветку Покійного, як людини побожної, наскрізь чесної, тактовної і добрячої, а при цьому гарячого і жертвенного патріота, відданого своїй українській нації, а зокрема союзовій ідеї. Відтак виголосив промову довголітній предсідник 204 Відділу, п. Павло Марко, який сердечними словами прощався зі своїм довголітнім співробітником в уряді названого Відділу УНСоюзу. Член Контрольної Комісії того ж Відділу, д-р Іван Козак прощав Померлого від голови та членів цієї Комісії, а предсідник 361 Відділу УНСоюзу в Ню Йорку, д-р Василь Вишиваний від уряду і членів того ж Відділу.

Наступного дня, в суботу, 15-го червня ц. р. ранком о. протоєрей Гаюк відслужив у похоронному домі передпохоронну панахиду, на яку поруч всієї осиротілої родини Покійного прибуло понад 50 осіб. Відтак перевезено тлінні останки до УПЦеркви Всіх Святих при 11 вулиці, де її настоятель, ВПр. о. протоєрей Семен Гаюк в сослужінні ВПр. о. протоєрея Івана Ткачука відслужив Божественну Літургію з панахидою та „останнім цілуванням", виголосивши при цьому проповідь, присвячену пам'яті Покійного. — Після Богослужби похоронна валка автомобілів, яку отвирав похоронний віз з труною Покійного, рушила до Бавнд Бруку, Н. Дж., де на Українському Православному Цвинтарі зложено цю труну на вічний спочинок у родинному гробі. Цей останній жалобний обряд попередила коротка церковна церемонія, після якої над відкритою могилою промовив заступник секретаря 204 Відділу УНСоюзу, д-р Василь Палідвор. Прощаючи довголітнього секретаря Відділу від його урядовців та всього членства, промовець підкреслив наполегливу, жертвенну і успішну працю бл. п. Василя Гасія та його небуденні заслуги на становищах головного контролера УНСоюзу, відділового секретаря та зразкового організатора.

Василь Гасій

В пополудневих годинах того ж дня відбулися в приміщенні Українського Народного Дому в Ню Йорку традиційні поминки. При цій нагоді за спонукою предсідника 204 Відділу УНСоюзу п. Павла Марка для закріплення пам'яті по Покійному приявні склали на фонд побудови пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні суму $25.00. Таку саму суму на ту саму ціль жертвували члени родини Покійного.

Спільною молитвою та загальним відспіванням „Вічної Пам'яті" закінчилися ці сумні сходини, що були останнім виявом пошани супроти бл. п. Василя Гасія.

І. К.

● **Джон Профумо,** „герой" жалюгідної афери, яка спричинила глибоку політичну кризу в Британії внаслідку його знайомства з 21-річною Кристиною Кілер, приятелькою совєтського атташе, вернувся два дні тому з своєю дружиною до Лондону та проголосив, що він „глибоко кається" за все зло, що його спричинив. Профумо зник був з Лондону в тому самому дні, як він зрікся свого міністерського становища, склавши водночас заяву, що він обманув парлямент своєю попередньою заявою.

✝

СЛ. П.

ІВАН ШКВАРКО

ПИСЬМЕННИК, ЖУРНАЛІСТ, БУВШИЙ ПОЛІТВ'ЯЗЕНЬ,

помер після довгої і важкої недуги в санаторії Тальґан, Австрія, в дні 12-го травня 1963 р.,

проживши 63 роки,

про що з глибоким смутком сповіщає

Друзів, Приятелів Покійного

і всю Українську Громаду в широкому світі

РОДИНА

в Рідному Краю і на Чужині

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Замість вінка на свіжу могилу
Дорогої Тети
бл. п. ОЛЬГИ ЛОДИНСЬКОЇ
складають 15 долярів на:

Пам'ятник Шевченкові $10.00
Сироти в Німеччині $5.00

Володимира, Олексій і Олександер КМІЦКЕВИЧІ

Відділи ОДВУ і Братні Організації Сходу, ЗДА

— вшановують —

сл. п. полк. ЄВГЕНА КОНОВАЛЬЦЯ

Основоположника Українського Націоналістичного Руху

в 25-ту РІЧНИЦЮ ЙОГО ТРАГІЧНОЇ СМЕРТИ

Великим Здвигом

на Оселі ОДВУ ім. Олега Ольжича в ЛІГАЙТОНІ, Па.

в четвер, 4-го липня 1963 р., початок: 3:30 по полудні

В ПРОГРАМІ:

ПОКЛІН ГЕРОЄВІ: виконають артисти українських театрів під керівництвом Володимира ШАШАРОВСЬКОГО. Участь беруть: Іра ЛЕВИЦЬКА, Марія СТЕПОВА-КАРПЯК, Юлія ШАШАРОВСЬКА, Євген ЛЕВИЦЬКИЙ, Пінот РУДАКЕВИЧ.

СВЯТОЧНЕ СЛОВО: ред. „Українського Слова" в Парижі ... О. ЖДАНОВИЧ

ПРИВІТНЕ СЛОВО: .... проф. О. ГРАНОВСЬКИЙ, президент ЦУ ОДВУ

Хор ЗАРЕВА з Алентавну .... під диригентурою Лідії БІЛИНСЬКОЇ

Виступ конгресмена .... Д. БОРІСА

ЗАПРОШУЄТЬСЯ ВСЕ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО

Зі спорту

СПОРТОВИЙ ФЕСТИН „ТРИЗУБА"

Український Спортовий Осередок „Тризуб" у Філядельфії влаштовує в неділю **23-го червня 1963** року на оселі ім. О. Ольжича в Лігайтоні, Па., свій перший спортовий фестин. В програмі цього фестину є футбольні змагання між УСК-ом Ню Йорк та „Тризубом" Філядельфія і жіночий відбиванковий турнір. **В суботу вечером**, день перед спортовою програмою, має відбутися забава з танками.

ЮНАКИ УСК-У ПЕРШУНАМИ СУАСТ — СХІД

Минулої неділі, 16 червня 1963, відбулися під час спортового пікніку УСК-у Ню Йорк в Українському Селі футбольні першенства юнаків Союзу Українсько - Американських Спортових Товариств, делеґатури Української Спортової Централі Америки і Канади на Сході ЗДА. Участь взяли дружини юнаків УСК-у Ню Йорк, „Чорноморської Січі" з Нюарку та „Тризуба" з Філядельфії. Першість юнаків СУАСТ — Схід на 1963 рік здобула одинадцятка УСК-у, яка перемогла „Тризуб" та здобула нерішену в зустрічі з „Чорноморською Січчю". Зустрічі юнацьких першенств закінчилися так:

УСК Ню Йорк — „Тризуб" Філядельфія 5:0.

УСК Ню Йорк — „Чорноморська Січ" Нюарк 0:0.

„Чорноморська Січ" Нюарк — „Тризуб" Філядельфія 2:2.

В програмі спортового пікніку УСК-у відбулася теж зустріч перших дружин УСК-у та „Тризуба", в якій УСК переміг „Тризуб" вислідом 6:3.

„УКРАЇНА" МОНТРЕАЛ У СХІДНЬО - КАНАДІЙСЬКІЙ ПРОФ. ФУТБОЛЬНІЙ ЛІЗІ

Саме тепер, коли тут в Америці більшість наших футбольних дружин закінчили сезон у місцевих Ф. Ліґах, в Канаді в Гамільтоні, Торонті, Монтреалі, футбольний сезон в повному розгарі.

В цьому році вперше в своїй історії С. Т. „Україна" з Монтреалу, кол. чемпіон Канади, увійшла до складу Проф. Футб. Ліґи.

В цьому сезоні в системі згаданої Ліґи змагаються 6 дружин: „Італія" Т., СК Рома, ФК Торонто Сити, Гемілтон Стілерс, Канталія і „Україна".

Порівнюючи з Америкою, цей рід спорту в Канаді втішається дещо більшою популярністю. Це можна завважити не тільки з факту більшої фреквенції глядачів на змаганнях, що вагається між 1,000 — 6,000, але на підставі публікацій в канадійській пресі, яка обширно і точно інформує читачів про змагання, висліди, табелі гор, склади дружин і т. д.

Згідно з цими повідомленнями монтреальських кореспондентів подаю дотеперішні висліди „України" М.

„Італія" — Україна" 5:0. — Перші змагання в Проф. Лізі „Україна" відбула 9 травня на виїзді в Торонті з місцевим клюбом „Італія". При 4,000 глядачів, господарі перемогли високо новика Ліґи.

„Україна" — Торонто Сити 1:1. — Черґові змагання, що відбулися в Монтреалі 12-го травня на виїзді, закінчилися ремісовим вислідом. „Україна" провадила 1:0, зі стрілу Станковича, вирівняння для гостей здобув А. Морґан на початку 2-ої півгри. Глядачів 1,500.

Рома СК — „Україна" 1:1. — Треті з черги першенські змагання на виїзді в Торонті 18-го травня, з дружиною Рома, тренером якої є наш відомий футб. ветеран Остап Стецьків. Україна здобула другий реміс 1:1. Згідно з опінією Н. Джілеспа в „Ді Ґазет" „Україна" заслуговувала на виграну. Одинокі ворота для „України" з карного здобув Тот. Глядачів 2,444.

„Україна" — Рома СК 0:2. — Відплатні змагання з Ромою в середу 29-го травня, в Монтреалі закінчилися програною господарів. Гості зарепрезентували нових імпортованих футболістів, один з яких Ренато Сеґіні здобув обидва ворота змагань. У дощевий вечір глядачів 1,000.

„Україна" — Канталія 5:4. В неділю 2-го червня відбулася 1-ша „баталія" між двома новиками Ліґи. Змагання „Україна" Канталія належали завжди до завзятих і емоційних. Ще цікавіше заповідалися вони цим разом. В цьогорічному складі Канталії є цілий ряд визначних імпортованих змагунів з різних країв і континентів. Найвизначнішими є: Фернандо Рануцці з Риму, Олівіо Лацерда з Бразилії, Карльос Новельо з Перу, Дж. Батіста. Великий змаг все таки закінчився першою перемогою „України" 5:4. Приглядалось 5,000 осіб.

Канталія — „Україна" 1:2. — Сім днів пізніше „Україна" вдруге перемогла репрезентанта чисельної італійської колонії, тим разом вислід гри був 2:1. Стрільцями воріт для „України" були: Станкович і Рескві́н. В цій зустрічі знаменито заграли дефензивні лінії „України" і особливо Палінський, Келебай та воротар Кельбл. Після цієї перемоги „Україна" займала третє місце 7 гор, 6 точок, 10:17 воріт. Перше місце безконкуренційно держить „Італія" Т. 8 г., 16 точ. 28:3 воріт, друге Рома СК 8 г., 10 точ., 16:8 воріт, дальші 4-те, 5-те і 6-те займають Гемілтон, Тор. Сити і Канталія.

Ом. Твардовський

УСК БРІДЖПОРТ — „ФАЛКОНС", ГАРТФОРД 2:1

УСК виграв відплатні змагання за Чашу Стейту Конектикат, але тому, що поляки виграли першу зустріч цієї серії 8:0, УСК відпав від дальших гор програючи в сумі дві гри різницею 7 воріт. „Довбуш" Ню Гейвен не грав цієї неділі, 16-го червня змагань, бо вже закінчив свої гри за мистецтво Б кляси Ліґи.

МІЖНАРОДНА ФУТБОЛЬНА ЛІҐА

Висліди минулого тижня:

Реціфе, Бразилія — Мантова, Італія 3:2.

Вест Гем, Англія — Оро, Мехіко 3:1.

Валенсієн, Франція — Кілмарнок, Шотляндія 2:1.

Вест Гем, Англія — Пройсен, Німеччина 2:0.

Після повороту до Вест Гему двох репрезентантів Англії, які задержалися через міжнародні змагання збірної, одинадцятка англійців зуміла виборотн дві цінні перемоги і опинитися завдяки їм на першому місці. Цим підкріпленням англійців є центр нападу Джіммі Бирн і лівий помічник Баббі Мур. Бразилійці Реціфе записалися технікою і швидкістю в перемозі над італійцями після того, як Матова вже вела 2:0. Перемога французів над високо оцінюваними шотляндцями в додатку до других вислідів створила дивну ситуацію в показнику М. Ф. Ліґи, де між першим місцем та останнім є тільки різниця двох здобутих точок.

Стан показника М. Ф. Ліґи з 17-го червня 1963 р.

	Точки	Ворота
Вест Гем	5:3	10: 8
Мантова	4:4	11: 8
Кілмарнок	4:4	12:10
Валенсієн	4:3	7: 7
Пройсен	4:4	9:11
Оро	4:6	10:14
Реціфе	3:3	8: 9

КАЛЕНДАРЕЦЬ ГОР М. Ф. ЛІҐИ

В Ню Йорку, на стадіоні Рандалс Айленд, в неділю, 23-го червня, о год 2.15 Вест Гем, Англія — Валенсієн, Франція, та о год. 4.00 Реціфе, Бразилія — Кілмарнок, Шотляндія.

В середу, 26-го червня, о год. 7.30 вечером Мантова, Італія — Пройсен, Німеччина, та о год. 9.15 Реціфе, Бразилія — Вест Гем, Англія.

„ГУНҐАРІЯ" ПРОГРАЛА ВІДПЛАТНІ ЗМАГАННЯ В МЕХІКО

Після нерішеної з дружиною „Ґваталяхари" з Мехіко в другій рунді гор за першість північної та центральної Америки в змаганнях відбутих в Ню Йорку виїхала „Гунґарія" на відплатні змагання до Мехіка. Ці другі змагання між „Гунґарією" та „Ґвадаляхарою" відбулися у місцевості Ґвадаляхара в Мехіко 12-го червня і закінчилися програною мадярів з рахунком 0:2. Мадярська дружина з Ню Йорку, як минулорічний чемпіон репрезентувала ЗДА в першенствах футболу північної та центральної Америки в цьому році. В наступному році таким репрезентантом ЗДА буде „Тризуб", який здобув Чашу Девара і звання чемпіона ЗДА на 1963 рік.

У першій лінії брамкарів світу

(М. К.) Бразилія — країна футболу. Це відомо кожному. Цей рід спорту так тут розвинений, так його плекають, таке надають йому значення, що навіть колишній президент країни, Жуселіно Кубічек, розмовляючи з покійним державним секретарем ЗДА, Джаном Фостером Даллесом, як одну з підстав до висунення Бразилії в число „великих потуг світу" вказав . . . на здобуття міжнародної першости бразилійським футболом. Як би там не було, а Бразилія втретє здобула світовий чемпіон футболу. Імена її грачів знані скрізь і всюди. Найкращі її команди їздять по різних країнах, показуючи високу клясу в змаганнях.

17-го квітня у велике міжнародне турне на три місяці рушила першорядна футбольна команда з Ріо де Жанейро, що називається „Флямінґо". Її матчі розписані в Румунії, Польщі, Чехо - Словаччині, СССР, Швеції, Данії, Франції, Італії, до ЗДА включно. Протягом півроку з усієї Бразилії старанно добирали до „Флямінґо" грачів. Спеціяльні відпоручники виїздили до різних естад, спостерігали там матчі місцевих команд, занотовували собі імена кращих змагунів, яких пізніше викликали до Ріо де Жанейро на дальший перегляд. Таких дібраних на місцях, викликано 60 осіб. Після кількатижневих змагань у Ріо, остаточно визначили для міжнародної подорожі 19 грачів. Кожна футбольна команда особливу вагу надає своєму брамкареві. В турне „Флямінґо" включено два брамкарі, одним з них є юнак українського роду Володимир Ґродзь. Цей наш молодий земляк роджений уже в Бразилії. Він — син давніх українських еміґрантів Теодора і Марії Ґродзь. Сестра його Віра, закінчивши філологічний факультет Паранського університету, працює тепер гімназіяльною професоркою. Вся родина Ґродзів віддавна бере діяльну участь в українському громадському житті міста Куритиби. Володимир Ґродзь свого часу закінчив школу українознавства, він цілком вільно говорить, читає й пише українською мовою. Є активним членом Куритибської філії Хліборобсько - Освітнього Союзу. Давніше він закінчив середню рахівничу школу, діставши звання бухгалтера, а тепер вчиться на факультеті фізичного виховання в Бразилійському університеті у Ріо де Жанейро. Змалку Володимир Ґродзь захоплювався футболом. Грав у багатьох командах міста Куритиби, а останньо в кращій з них — „Клюбе Атлетіко Паранаенсе". Коли потрапив до змагунів „Флямінґо", виїздив з цією командою до Бельо Орізонто, Мато Ґроссо і багатьох інших естад Бразилії на змагання — вправи перед вибуттям за кордон. Ці місцеві змагання скрізь „Флямінґо" блискуче виграло. Бразилійська преса вже тоді високо оцінила спортові якості Володимира Ґродзя, пророкуючи йому блискуче майбутнє брамкаря міжнародного мірила.

Отже, в першій лінії брамкарів світу маємо тепер українця з Киритиби. Незабаром гру його побачать і оцінять також численні аматори футболу в ЗДА.

Для збереження пам'яті Письменника

У зв'язку з смертю письменника і журналіста Івана Шкварка, що сталася, як ми вже повідомляли, 12-го травня ц. р., з Допомогового Комітету повіту Бібрка повідомляють, що земляки та приятелі Покійного, згуртовані коло цього Комітету, вирішили взяти під свою опіку могилу сл. п. Ів. Шкварка в Тальсаймі, Австрія, поставити на ній хрест - пам'ятник, як також зібрати й упорядкувати його літературну спадщину, рукописи і листування.

З тією метою створився в Ню Йорку Діловий Комітет у такому складі: Іван Собенко — голова, мґр. Володимир Грицин, Микола Данилик, Іван Керницький і Данило Мох — члени. Всю кореспонденцію в цій справі, а також ласкаві пожертви на будову хреста - пам'ятника просимо спрямовувати на адресу:

Mr. John Sobenko, 54-56 E. 3rd Street, New York 3, N.Y.

Посмертні згадки

КАРЛО РЕЙНҐЕР, член Б-ва св. Йосафата, 217 Відд. УН-Союзу в Рочестер, Н. Й., упокоївся в Бозі, дня 14-го травня 1963 р. Походив з Німеччини. До Америки прибув по першій світовій війні. Полишив в смутку дружину Стеллю, 2 синів: Василя і Євгена, 3 доньки: Анну, Йоанну і Роксанну, та брата Євгена і дві сестри в Німеччині. Належав до Б-ва св. Йосафата і до Українсько-Американського Клюбу. Похорон відбувся 17-го травня 1963 р. з церкви св. Йосафата при участи Родини, Знайомих і членів Б-ва на цвинтар Holy Sepulchre Cemetery. — Вічна Йому Пам'ять.

В. Колданський, секр.

АНДРІЙ ДАНИЛЬЧАК, довголітній член Т-ва Сокіл, Відд. 218 в Кемпбел, Огайо. Помер по довгій і тяжкій недузі, дня 9-го травня 1963 р. Покійний був довгі роки в відділовому уряді, як опікун хворих. Народився в с. Стефкова, повіт Лісько, Зах. Україна, дня 14. жовтня 1888 р. Залишив в великому смутку дружину Катерину, 4 синів: Івана, Михайла, Василя і Йосифа, 2 невістки і 3 внуків. Похорон відбувся в понеділок, 12-го травня з похоронного заведення до Укр. Кат. Церкви а відтак на цвинтар Кальварія, при участи Родини, Знайомих та членів Відділу. — Вічна Йому Пам'ять!

С. Бурий, секр.

РОЗШУКИ

Олена БУЧМА (Дмитрівна), уродж. 1898 (?) в с. Бучми-Вішків відізветься ласкаво на адресу:
Eugene T. Butchma
89-12 — 216th Street
Queens Village 27, N.Y.

РУЗЯ САМБОРСЬКА пошукує сестри: роджені в селі Кривці, Зах. Україна. Феня Чупа з дому Самборська і Анна Мичкович з дому Самборська. Мали перебувати в Ню Йорку. Хто знавби дещо про них, або вони самі — прошу писати:
Ilko Iwanus
4730 So. Lowel Avenue
Chicago 38, Ill.

ТАРЗАН, ч. 5052. Шлях у невідоме...

"DROP YOUR WEAPONS AND CLIMB UP BEHIND TWO OF MY MEN," SNARLED THE LEADER.

BIDING TIME, TARZAN AND GARTH SULLENLY DID AS THEY WERE TOLD.

THUS BEGAN A WEIRD PROCESSION AS THE LIZARD-MEN GUIDED THEIR CAPTIVES TOWARD A COLD AND MERCILESS FATE...

— Кидайте свою зброю і лізьте за моїх двох людей, — прохрипів провідник.

Очікуючи свого часу, Тарзан і Ґарт нерадо зробили те, що їм наказали.

І так почалася таємнича їзда, коли ящіркові люди везли своїх в'язнів до холодної і безпощадної долі...